

Maciej Bilek

HISTORIA APTEKI W ŻEGIESTOWIE ZDROJU

Niniejsze opracowanie jest pierwszą w polskiej historii farmacji próbą opisania dziejów apteki w Żegiestowie Zdroju. Powstało ono dzięki życzliwej pomocy wielu osób. Na pierwszym miejscu, za przekazanie wspaniałych wspomnień i udostępnienie bezcennych fotografii, dzięki którym ożyła postać magistra Jana Szula, chciałbym podziękować jego wnuczce – pani Janinie Szczelinie. Za udostępnienie materiałów dotyczących historii Żegiestowa Zdroju składam podziękowanie redakcji „Almanachu Muszyny”. Za wspomnienia chciałbym podziękować także pani Halinie Damse z Żegiestowa Zdroju i pani Mieczysławie Jodłowskiej ze Starego Sącza. Historię aptekarstwa w Żegiestowie Zdroju doprowadziłem do roku 1959, do śmierci ostatniego właściciela upaństwowionej już wówczas apteki.

Galicyjski aptekarz

Dzieje apteki w Żegiestowie Zdroju ściśle wiążą się z losami samego uzdrowiska. W czasach, kiedy Żegiestów był popularny i chętnie odwiedzany, apteka działała we wzorowy sposób. Kiedy jednak dochodziło do przejściowych kryzysów – natychmiast odbijały się one na jej funkcjonowaniu.

Początki historii uzdrowiska Żegiestów Zdrój datują się na rok 1846, kiedy to właściciel doskonale prosperującego zakładu farbiarskiego w Muszynie, Ignacy Medwecki, w czasie poszukiwań rud żelaza natknął się na źródło, którego otoczenie i koryto posiadało silne, żelaziste zabarwienie. Teren ze źródłem (przypuszczając, że jest to niezwykle cenne źródło mineralne) zakupił od prawowitych właścicieli – Łemków i rozpoczął pierwsze prace przygotowawcze do powstania uzdrowiska. W rok po odkryciu Medweckiego do Żegiestowa przyjechał chemik Mohr z Krakowa, który potwierdził wcześniejsze przypuszczenia – źródło posiadało bardzo dużą (nawet w porównaniu z pobliską Krynica i Szczawnicą) ilość składników mineralnych. Od tego czasu datuje się stopniowa budowa infrastruktury zdrojowej i ciągły, choć wolny, wzrost liczby gości¹.

Pierwszym farmaceutą, który działał w Żegiestowie, był docent chemii analitycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Adolf Aleksandrowicz z Krakowa, właściciel apteki

¹ Brzozowski S.: *Ignacy Medwecki*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*.

„Pod Złotą Głową” przy krakowskim Rynku, znany jako naczelnik miasta w powstaniu 1863 roku². Aleksandrowicz nie przyjechał oczywiście do Żegiestowa, żeby prowadzić aptekę, lecz po to, by na polecenie Ignacego Medweckiego dokonać fachowego rozbioru wód mineralnych. Wizyta Aleksandrowicza miała miejsce w roku 1868, prowadził on badania mające stać się podstawą oficjalnej ekspertyzy Komisji Balneologicznej Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, której był członkiem. Wyniki badań ogłosił w pracy *Rozbiór chemiczny wody lekarskiej (szczawy magnezowo-żelazisto-wapiennej) żegiestowskiej*, która w roku 1869 została wydana przez cesarsko-królewską Drukarnię Uniwersytetu Jagiellońskiego, a także ukazała się w XVI tomie Roczników Towarzystwa Naukowego Krakowskiego w roku 1870³. O wizycie Aleksandrowicza pisał w kilkanaście lat później doktor Tytus Szczepański, lekarz zdrojowy w Żegiestowie:

*Pierwotnie były trzy źródła w Żegiestowie, mianowicie: źródło Anny i Maryi, a pomiędzy temi Antoniny. Gdy się jednak JP. Aleksandrowicz przekonał, że wszystkie te trzy źródła mają wspólne pochodzenie, albowiem gdy pogłębiono źródło Anny inne obydwie źródła znikły, i że skład chemiczny tych źródeł jest jednakowy, z tego powodu urządził źródło jeden Anny i takowy w granitową cembrzynę ujął i stosownem nakryciem zaopatrzyć polecił.*⁴

Jak wcześniej wspomniano, Żegiestów pod troskliwą opieką Ignacego Medweckiego rozwijał się coraz pomyślniej. Po jego śmierci zarząd uzdrowiska objął syn – Karol⁵. To właśnie z postacią Karola Medweckiego wiązać należy szereg korzystnych inwestycji oraz założenie apteki. Potrzeba powstania apteki żegiestowskiej była nagląca, chociaż w wydanej w roku 1874 książce *Żegiestów w Galicyi. Zarys balneologiczny* doktor Bolesław Lutostański zanotował, że:

*Chorzy mają zapewnioną radę i pomoc lekarską w osobie stałego lekarza zdrojowego, który utrzymuje apteczkę podręczną a wszelkie inne lekarstwa dostarczane bywają dwa razy dziem, z apteki krynickiej.*⁶

Pierwsza informacja o staraniach o otwarcie apteki w Żegiestowie pochodzi z roku 1876, kiedy to cytowany już powyżej doktor Tytus Szczepański odnotował z nadzieją, że:

*Wielkim nader postępowaniem w Zakładzie będzie na przyszły sezon zapowiedziane otwarcie Apteki, o co się właściciel p. Karol Medveczky razem z aptekarzem z Muszyny i Krynicy p. Nitribitterem u c.k. Namiestnictwa starają.*⁷

² Stabrawa A.: *Adolf Aleksandrowicz (1811 – 1875)*, [w:] *Złota księga wydziału farmaceutycznego*. Księgarnia Akademicka WUJ Kraków 2001.

³ Stopa M.: *Adolf Aleksandrowicz. Aptekarz, docent Uniwersytetu Jagiellońskiego i naczelnik miasta Krakowa w powstaniu styczniowym (1811-1875)*. „Farmacja Polska” nr 8, tom 4 rok 1948.

⁴ Szczepański T.: *Przewodnik do Żegiestowa*. Nakładem Zarządu Zdrojowo-Kapielowego w Żegiestowie, Kraków 1885.

⁵ Dodać warto, że jedna z dwóch córek Ignacego Medweckiego, Antonina, wyszła za mąż za aptekarza o nazwisku Krynicki z sąsiedniej Muszyny. Ich syn Julian był inżynierem naftowym i podobnie jak dziadek przyczynił się do dalszego rozwoju Żegiestowa, budując m.in. nowy Dom Zdrojowy i łazienki zdrojowe.

⁶ Lutostański B.: *Żegiestów w Galicyi. Zarys balneologiczny*. Kraków 1874.

⁷ Szczepański T.: *Sprawozdanie z ruchu i postępu w Zakładzie zdrojowo-kapielowym w Żegiestowie w czasie pory zdrojowej w r. 1875*. Skreślił dr Tytus Szczepański lekarz zdrojowy. Nakładem Zarządu Zdrojowo-

Dom Zdrojowy. Pierwsza siedziba żegiestowskiej apteki.

Jednak w rok później, w roku 1877, doktor Szczepański rozczarowany pisał w corocznym sprawozdaniu:

Apteki, na którą konkurs przez c.k. Namiestnictwo jeszcze w maju r. 1876 urzędowo rozpisany został nie mieliśmy w tym sezonie, prawdopodobnie podania w Starostwie dotyczącem w Nowym Sączu nie zostały rozstrzygnięte, a z tego powodu brak apteki bardzo nam się czuć dawał, gdyż sprowadzanie lekarstw z apteki w Muszynie z wielkimi niedogodnościami połączone było. Mamy zatem wszelką nadzieję,

*a ponieważ mamy prawo żądać, aby w przyszłym sezonie zaraz po rozpoczęciu tegoż, aptekę otwarto.*⁸

Na spełnienie swych „żądań” doktor Szczepański poczekać musiał jednak jeszcze jeden sezon, aptekę otwarto bowiem dopiero w roku 1878, jako filię apteki w Starym Sączu⁹. Jej pierwszym właścicielem przez sześć kolejnych lat był E. Padewski¹⁰. Aptekę swoją w roku 1880 wydzierżawił Piotrowi Wąsowiczowi¹¹. O jej ówczesnym funkcjonowaniu niech świadczy opinia doktora Tytusa Szczepańskiego:

*Apteka ładnie urządzona, a właścicielem tejże p. Piotr Dunin Wąsowicz wyszczególnia się uprzejmą gotowością w sprowadzaniu wszelkich wód mineralnych, przyrządów leczniczych i leków nie obowiązkowych na żądanie gości kąpielowych.*¹²

W roku 1884 żegiestowska apteka przeszła na własność A. Lublina, który okazał się wspaniałym gospodarzem. W roku 1885 doktor Szczepański pisał z wielkim zadowoleniem:

Apteka w Żegiestowie wprawdzie dość miniaturowa, ale za to z takim gustem założoną że z tej strony nic zarzucić nie można. Nietylko odpowiada apteka wszelkim wymaganiom leczniczym, ale

---

Kąpielowego w Żegiestowie. Kraków 1876.

⁸ Szczepański T.: *Sprawozdanie z ruchu i postępu w Zakładzie zdrojowo-kąpielowym w Żegiestowie w czasie pory zdrojowej w r. 1876. Skreślił dr Tytus Szczepański lekarz zdrojowy. Nakładem Zarządu Zdrojowo-Kąpielowego w Żegiestowie. Kraków 1877.*

⁹ Stachoń M.: *Dzieje powstania i rozwoju aptek na obszarach działalności b. Gremium Aptekarzy Krakowskich w latach 1802 do 1939. Praca doktorska pod kier. W. Roeske. Kraków 1978.*

¹⁰ Apteka w Żegiestowie powstała jako apteka sezonowa, czynna była w okresie od 1 czerwca do 1 września.

¹¹ Stachoń M.: *Dzieje powstania i rozwoju aptek na obszarach działalności b. Gremium Aptekarzy Krakowskich w latach 1802 do 1939. Praca doktorska pod kier. W. Roeske. Kraków 1978.*

¹² Szczepański T.: *Sprawozdanie z ruchu i postępu w Zakładzie zdrojowo-kąpielowym w Żegiestowie w czasie pory zdrojowej w r. 1881. Skreślił dr Tytus Szczepański lekarz zdrojowy. Nakładem Zarządu Zdrojowo-Kąpielowego w Żegiestowie. Kraków 1882.*

*nadto dostać też można wszelkich nadobowiązkowych materiałów i wód mineralnych wszelkiego rodzaju. Apteka otwarta jest tylko na sezon letni.*¹³

Z wydanego w roku 1885 *Przewodnika do Żegiestowa* autorstwa lekarza zdrojowego w Żegiestowie doktora Tytusa Szczepańskiego wynika, że apteka znajdowała się wówczas w reprezentacyjnym trzypiętrowym budynku Domu Zdrojowego. Doktor Szczepański, opisując Dom Zdrojowy, podaje, że: „Z tyłu werandy znajduje się pomieszczenie na sklep, aptekę i ogrzewalnię żętycy i mleka”¹⁴.

Kolejnym właścicielem apteki w Żegiestowie Zdroju w roku 1890 został Henryk Kijas¹⁵ i był nim na pewno jeszcze w roku 1900. O aptecę ówczesnej pisze lakonicznie doktor Kazimierz Zgórski: „Apteka i lekarz w miejscu”¹⁶. Apteka była wzmiankowana także w sprawozdaniach rocznych lekarza zdrojowego doktora Władysława Hojnackiego, który pisał: „W końcu dodać winienem, że Żegiestów posiada sezonową aptekę, zaopatrzoną zawsze w ważniejsze wody mineralne i przetwory lecznicze”¹⁷. W roku 1901 funkcjonowanie apteki potwierdza Władysław Mikucki, pisząc: „Apteka i skład wód mineralnych w miejscu”¹⁸.

W sezonie letnim roku 1903 dzierżawił żegiestowską aptekę Alfred Stopek¹⁹. Kolejnym właścicielem był Hipolit Nowak, który w roku 1904 zrzekł się jednak koncesji²⁰ i przeniósł się do Gorlic, gdzie początkowo dzierżawił, a następnie przejął na własność tamtejszą aptekę. Jego następcą był przez cztery kolejne sezony Adolf Raab²¹ – kolejny żegiestowski aptekarz, który pozostawił po sobie dobre ślady w sprawozdaniach ówczesnych lekarzy zakładowych. Doktor Tymoteusz Piotrowski pisał:

*Apteka pod osobistym zarządem właściciela, magistra Adolfa Raaba, zaopatrzona we wszystkie najnowsze leki, wyrabia proszek do czyszczenia zębów, posiada także skład wód mineralnych, kosmetyków i win.*²²

Magister Raab brał aktywny udział w życiu zawodowym. W numerze 24 „Czasopisma Galicyjskiego Towarzystwa Aptekarskiego” z roku 1905 opublikował na przykład

¹³ Szczepański T.: *Przewodnik do Żegiestowa*. Skreślił dr Tytus Szczepański, lekarz zdrojowy w Żegiestowie, Członek Korespondent Towarzystwa Lekarskiego Krakowskiego, Członek Komisji Balneologicznej krakowskiej. Nakładem Zarządu Zdrojowo-Kapielowego w Żegiestowie. Kraków 1885.

¹⁴ Tamże.

¹⁵ Stachoń M.: *Dzieje powstania i rozwoju aptek na obszarach działalności b. Gremium Aptekarzy Krakowskich w latach 1802 do 1939*. Praca doktorska pod kier. W. Roeske. Kraków 1978.

¹⁶ Zgórski K.: *Zakład zdrojowo-kapielowy i stacya klimatyczna Żegiestów w ostatnim trzechleciu*. Skreślił dr Kazimierz Zgórski, lekarz i kierownik zakładu. Kraków 1890.

¹⁷ Hojnacki W.: *Sprawozdanie*. Nakładem Zarządu Zdrojowo-Kapielowego w Żegiestowie. Kraków 1894.

¹⁸ Mikucki W.: *Żegiestów, jego środki lecznicze, wskazania i przeciwwskazania, wraz z częścią informacyjną*. Podał dr Władysław Mikucki, lekarz zakładowy. Nakładem Zarządu Zdrojowo-Kapielowego w Żegiestowie. Kraków 1901.

¹⁹ Stachoń M.: *Dzieje powstania i rozwoju aptek na obszarach działalności b. Gremium Aptekarzy Krakowskich w latach 1802 do 1939*. Praca doktorska pod kier. W. Roeske. Kraków 1978..

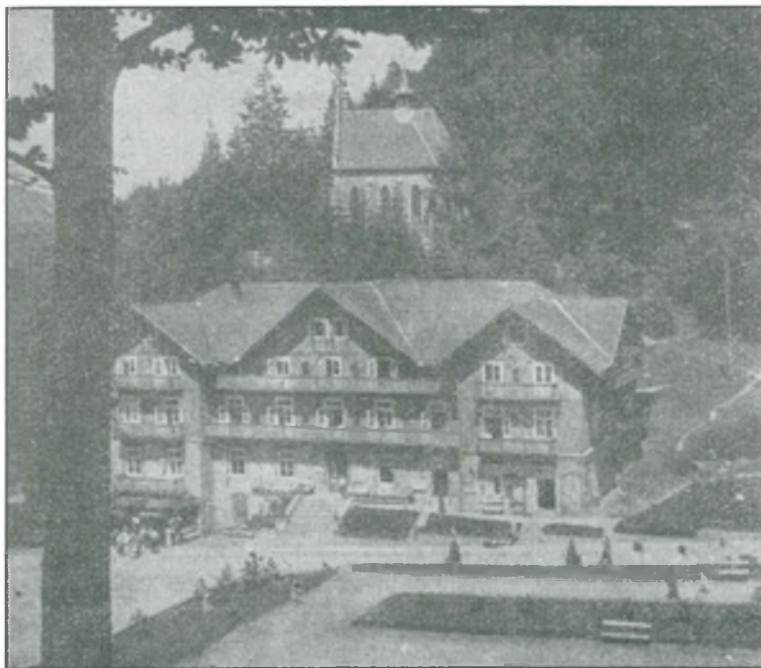
²⁰ Tamże.

²¹ Tamże.

²² Piotrowski T.: *Żegiestów. Opis, jego środki lecznicze i poradnik dla leczących się*. Kraków 1907.

następującą notatkę, nawiązującą do głośnej wówczas dyskusji dotyczącej sprzedaży eteru etylowego:

Szanowna Redakcyo! Z prawdziwą przyjemnością przeczytałem odniesienie się kol. Faliszewskiego z Baligrodu do kolegów po rozstrzygnięcie w sprawie sprzedaży Spir. aeth. w aptekach. Otóż według rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych do władz politycznych krajowych z dnia 20. września 1901 l. 418242 roku 1900. wolno sprzedawać eter i mieszaniny z eteru jak spir. aether. tylko aptekarzom nawet bez recepty lekarza, ale tylko jako lek w odpowiednich ilościach. W większych ilościach jeżeli miało być użyte jako środek upajający, sprzedaż jest wzbroniona nawet aptekarzom.²³

Istniejąca do dziś willa „Żegotka”, w której żegiestowska apteka mieściła się od początku XX wieku aż do lat 90. Apteka znajdowała się w wyraźnie widocznym na zdjęciu wejściu po prawej stronie budynku. Zdjęcie pochodzi z przewodnika dra Ludzimiła Marca *Żegiestów Zdrój i jego walory lecznicze*

Z częstych zmian właścicieli i dzierżawców możemy się domyślać, że apteka w Żegiestowie Zdroju nie była zbyt opłacalna. Żegiestów, choć jak słusznie zapewniali autorzy przewodników, był najpiękniej położonym uzdrowiskiem w Galicji, przyjmował jednak niewielu kuracjuszy, bez porównania mniej niż Krynica czy Szczawnica. Doprowadziło to w końcu do tego, że w sezonie roku 1909 apteka została zamknięta²⁴, a pozwolenie na sprzedaż leków w domowej

apteczce lekarskiej uzyskał cytowany powyżej doktor Tymoteusz Piotrowski²⁵. Tak było przez cztery kolejne sezony, dopiero w roku 1912 nowym właścicielem został

²³ „Czasopismo Galicyjskiego Towarzystwa Aptekarskiego” nr 24 z 15 grudnia 1905.

²⁴ Mimo to, w pochodzącym z roku 1910, pięknie wydany folderze *Żegiestów Zdrój*, możemy przeczytać, że „Apteka zaopatrzona we wszystkie najnowsze leki, posiada także skład wód mineralnych, kosmetyków i win”.

²⁵ Stachoń M.: *Dzieje powstania i rozwoju aptek na obszarach działalności b. Gremium Aptekarzy Krakowskich w latach 1802 do 1939*. Praca doktorska pod kier. W. Roeske. Kraków 1978.

magister Alfred Fleischmann, aptekarz ze Starego Sącza²⁶. Od tego czasu „Kalendarze Farmaceutyczne” jako właściciele żegiestowskiej apteki wymieniają aż do roku 1934 właściciele apteki w Starym Sączu: Mariana Fristera („Kalendarze Farmaceutyczne” z roku 1926, 1927, 1929 i 1930) oraz Izydora Opoczyńskiego („Kalendarz Farmaceutyczny” z roku 1931, 1933 i 1934)²⁷. W swym przewodniku z roku 1934 doktor Ludzimił Marzec, lekarz ordynujący w Żegiestowie pisze w dziale *Apteka*: „Apteka mra Opoczyńskiego mieści się w centrum Zakładu w wili Żegotce”²⁸.

W roku 1934 magister farmacji Jan Szul uzyskał koncesję na prowadzenie w Żegiestowie Zdroju nowej apteki, czynnej przez cały rok. Jan Szul urodził się 15 sierpnia 1877 r. w Posadzie Dolnej koło Rymanowa, jako syn Teresy i Pawła Szula²⁹. Na podstawie unikalnego indeksu Jana Szula, znajdującego się w zbiorach rodzinnych pani Janiny Szczeliny, wiemy, że studia farmaceutyczne rozpoczął 6 października 1902 roku.

Studia farmaceutyczne trwały wówczas zaledwie cztery semestry. W pierwszym semestrze Jan Szul słuchał m.in. wykładów profesorów o światowej sławie – Józefa Rostafińskiego („Zasady botaniki” i „Morfologia roślin”) oraz Karola Olszewskiego („Chemia nieorganiczna”). Z innych przedmiotów należy wymienić „Fizykę doświadczalną” oraz „Ćwiczenia w pracowni fizycznej”. W drugim semestrze Jan Szul nadal uczęszczał na zajęcia prowadzone przez prof. J. Rostafińskiego („Botanika lekarska”, „Ćwiczenia w rozpoznawaniu roślin”, „Pracownia botaniczna dla farmaceutów”) oraz prof. K. Olszewskiego („Chemia nieorganiczna”, „Chemia analityczna”, „Ćwiczenia chemiczne dla farmaceutów”). Ponadto w drugim semestrze uczył się „Chemii organicznej”. Na trzecim semestrze wykładano tylko trzy przedmioty: „Ćwiczenia chemiczne dla farmaceutów” (prof. Olszewski), „Farmakognozya” (prof. Łazarski) oraz „Chemia farmaceutyczna” (prof. Schramm). Na czwartym semestrze pozostawały Janowi Szulowi do zaliczenia tylko dwa przedmioty: „Ćwiczenia farmakognostyczne” z prof. Łazarskim oraz „Ćwiczenia chemiczne”. Na szczególną uwagę zasługują pochwalne wpisy w indeksie Jana Szula w rubryce „Adnotata”. Znany z wielkiej surowości i oschłości profesor Karol Olszewski dwukrotnie wpisał przy prowadzonych przez siebie przedmiotach: „pracował pilnie”.

Po zakończeniu studiów świeżo upieczony magister farmacji Jan Szul rozpoczął pracę w aptece „Pod Gwiazdą” Konstantego Wiszniewskiego przy ulicy Floriańskiej. Następnie, po śmierci właściciela, został jej zarządcą. W czasie studiów na Uniwersytecie Jagiellońskim i podczas pracy w aptece Wiszniewskiego na świat przyszły cztery córki Jana Szula. Żoną jego była Rozalia z domu Gosztyła, pochodząca z Brzozowa. Państwo Szulowie mieszkali w Krakowie przy ulicy Szlak, we własnej kamienicy. Tuż przed wybuchem wojny w 1914 roku magister Szul zrezygnował z pracy w aptece i zakupił rafinerię ropy w Kłęczanach koło Nowego Sącza wraz z dużym majątkiem ziemskim.

²⁶ Tamże.

²⁷ „Kalendarze Farmaceutyczne”. Wydawca Franciszek Herod redaktor i wydawca „Wiadomości Farmaceutycznych”. Warszawa.

²⁸ Marzec L.: *Żegiestów i jego walory lecznicze*. Przemysł 1934.

²⁹ Informacja na podstawie aktu zgonu Jana Szula, który znajduje się w posiadaniu jego wnuczki, Janiny Szczeliny.

Magister Jan Szul wraz ze swymi wnuczkami, Janiną i Danutą, na ławeczce przed apteką w Żegiestowie. (Zdjęcie ze zbiorów Janiny Szczeliny)

Ze względu na pacyfistyczne poglądy zdołał uniknąć wcielenia do wojska. Jednak przez cały okres I wojny światowej nafta z rafinerii magistra Szula trafiała na potrzeby wojska³⁰. W latach 1928-1932 Jan Szul dzierżawił aptekę Feliksa Radomskiego (od roku 1930 – spadkobierców Radomskiego) w Nowym Sączu przy ulicy Lwowskiej 25³¹. W roku 1933 dzierżawił aptekę Józefa Waltera w Szczawnicy³², a w pracy pomagała mu córka – mgr farm. Janina Szul-Aleksander. Przed przenosinami do Żegiestowa magister Szul sprzedał swe posiadłości w Kłęczanach. Dworek, który wchodził w skład majątku, przeznaczył jako dar dla lokalnej społeczności³³.

Z rozmowy, którą autor przeprowadził z panią Haliną Damse, mieszkanką Żegiestowa Zdroju od ponad sześćdziesięciu lat, wynika, że magistra Szula sprowadził do Żegiestowa Józef Damse – sekretarz Komisji Zdrojowej, a zarazem teść pani Haliny Damse³⁴. Pomysł założenia w Żegiestowie stałej apteki padał wielokrotnie na forum Zarządu Zdrojowego i Komisji Zdrojowej. Do urzeczywistnienia tego zamiaru doprowadził jednak dopiero Józef Damse³⁵.

Żegiestowska apteka otwarta została 6 maja 1934 roku, właściciel nazwał ją apteką „Pod Matką Boską”. Mieściła się od samego początku w pensjonacie „Żegotka”, w którym aptekarz miał też prywatne mieszkanie. Nazwę apteki wiązać należy z figurą Matki Boskiej, postawioną na pobliskim wzgórzu w roku 1933 z fundacji jednej z kuracjuszek. Rodzina Jana Szula zamieszkała tymczasem w Muszynie, gdzie najstarsza córka, wspomniana wcześniej mgr farm. Janina Szul-Aleksander, zakupiła aptekę.

Magister Jan Szul bardzo szybko włączył się w życie lokalnej społeczności. Już w roku założenia apteki fundował wraz z innymi zamożniejszymi obywatelami uzdrowi-

³⁰ Rozmowa z Janiną Szczeliną w dniu 3 kwietnia 2006 r.

³¹ „Kalendarze Farmaceutyczne” z lat 1928-1932. Wydawca Franciszek Herod redaktor i wydawca „Wiadomości Farmaceutycznych”. Warszawa.

³² Stachoń M.: *Dzieje powstania i rozwoju aptek na obszarach działalności b. Gremium Aptekarzy Krakowskich w latach 1802 do 1939*. Praca doktorska pod kier. W. Roeske. Kraków 1978.

³³ Rozmowa z Janiną Szczeliną w dniu 3 kwietnia 2006 r.

³⁴ Rozmowa z Haliną Damse w dniach 25 i 26 czerwca 2005 r.

³⁵ Rozmowa z Haliną Damse w dniach 25 i 26 czerwca 2005 r.

ską nową plebanię³⁶. W rok później Szul został współzałożycielem pierwszej żegiestowskiej szkoły podstawowej. Miała ona za zadanie szerzyć wśród polskich dzieci polską kulturę, gdyż w szkole istniejącej w pobliskim Żegiestowie Wsi bardzo silne były wpływy ruskie, a uczęszczały do niej prawie wyłącznie dzieci łemkowskie³⁷.

Przez okres II wojny światowej apteka „Pod Matką Boską” funkcjonowała nieprzerwanie. Wnuczka magistra Szula, pani Janina Szczelina, wspomina jednak, że ze względu

Przed apteką Jana Szula „Pod Matką Boską” stoją: córka – Janina Szul-Aleksandrowa i wnuczka – Janina. Na zdjęciu widoczny także sławny ogródek oraz sztyl „Apteka”.
(Ze zbiorów Janiny Szczeliny)

na niemiecko brzmiące nazwisko, na magistra Szula naciskały władze hitlerowskie, aby podpisał volkslistę. Aptekarz jednak, mimo groźących konsekwencji, nie zrobił tego³⁸.

O magistrze Janie Szulu, dzięki wspomnieniom pamiętających go osób, udało się uzyskać autorowi wiele cennych informacji.

Wnuczka magistra Szula – pani Janina Szczelina, pamięta swego dziadka jako człowieka otwartego i serdecznego. Z czasów swego dzieciństwa zapamiętała także przepiękny, choć niewielki, ogródek znajdujący się przed apteką. Rosły w nim wspaniałe biało-czerwone dalie oraz ozdobne dynie. Swych gości częstował magister Szul nalewkami ziołowymi własnej roboty³⁹.

Pani Halina Damse, przebywająca w Żegiestowie Zdroju nieprzerwanie od roku 1942, wspomina Jana Szula jako człowieka wytwornych manier, bardzo sympatycznego, ujmującego kulturą osobistą i sposobem rozmowy. Był mężczyzną potężnej budowy ciała o sumiastych wąsach. Przed apteką znajdowała się ławeczka oraz wspomniany wcześniej małe ogródek, o który Jan Szul bardzo dbał. Po pożarze „Żegotki” w latach pięćdziesiątych apteka czasowo mieściła się w willi „Orlątko”. Magister Szul pracował w aptece sam, bez niczyjej pomocy radził sobie zarówno z obsługą pacjentów, jak i własnoręcznym przygotowywaniem leków. Posiadał wielką wiedzę medyczną, potrafił sam zdiagnozować choroby i z powodzeniem przepisać lek, który na poczekaniu robił. Leczył okolicznych Łemków, którzy preferując ziołolecznictwo, z dużą rezerwą odnosili się do lekarzy⁴⁰. Według słów pani Haliny Damse był czło-

³⁶ Spiechowicz A.: *Żegiestów. Seria: Szlakami polskiej tradycji chrześcijańskiej*. Wydawnictwo turystyczne, Kraków 2004.

³⁷ Tamże.

³⁸ Rozmowa z Janiną Szczeliną w dniu 3 kwietnia 2006 r.

³⁹ Rozmowa z Janiną Szczeliną w dniu 3 kwietnia 2006 r.

⁴⁰ Rozmowa z Janiną Szczeliną w dniu 3 kwietnia 2006, rozmowa z Haliną Damse w dniach 25 i 26 czerwca 2005 r.

wiekem niepowtarzalnym, aptekarzem nie do zastąpienia. Przez wiele lat mieszkańcy Żegiestowa wspominali, jak pomysłowo rozprawił się ze złodziejem, który wykradał mu z ukochanego ogródka cebulę i którego, mimo wielokrotnych prób, nie udało mu się złapać. Posypał ją więc silnym środkiem przeczyszczającym i spokojnie oczekiwał... aż złodziej sam przyjdzie prosić o ratunek i odtrutkę! Oczywiście na następny dzień złodziej przyszedł, magister Szul jednak, zanim wydał mu preparat hamujący biegunkę, z ironicznym uśmiechem zapytał: „Czy smakowało?!⁴¹”

Magistra Jana Szula dobrze zapamiętała również pani magister Mieczysława Jodłowska, która jako młoda farmaceutka często bywała na delegacji w Żegiestowie w latach pięćdziesiątych. Wspomina, że w tym właśnie czasie pojawiły się próby usunięcia Jana Szula z apteki, motywowane jego sędziwym już wiekiem. Pani Mieczysława Jodłowska była świadkiem tendencyjnej kontroli inspektora farmaceutycznego, która miała wykazać niezdolność magistra Szula do pracy. Ten jednak, mimo swoich lat, potrafił błysnąć tak wielką wiedzą i przede wszystkim inteligencją, że inspektor zrezygnowany i pogrążony podchwytliwymi pytaniami odszedł, nie wypełniając swej podstępnej misji! Pani Mieczysława Jodłowska wspomina, że pod koniec życia magistra Szula bardzo często widywano na ławeczce przez aptekę. Siedział na niej, wygrzewając się w słońcu, i zapraszał wszystkich przechodniów na chwilę rozmowy⁴².

Magister Jan Szul na emeryturę przeszedł w połowie roku 1958. Wydarzenie to przeżył bardzo głęboko⁴³. Zmarł 24 lutego 1959 roku, pochowany jest na cmentarzu parafialnym w Żegiestowie Wsi. Jego grób zdobi interesująca płaskorzeźba, przedstawiająca Chrystusa w koronie cierniowej, dźwigającego krzyż.

Obecnie Żegiestów Zdrój przeżywa okres głębokiego upadku. Piękne i zadbane niegdyś sanatoria oraz domy wypoczynkowe stoją puste, czekając na lepsze czasy. Zlikwidowana została także apteka i nic nie wskazuje, aby w najbliższym czasie ktoś zechciał ponownie ubiegać się o jej otwarcie.

Pocztówka ca 1910 r. Nad drugimi drzwiami od lewej pod lupą widoczny napis „Apteka”. Lokalizacji tej nie wspominają cytowane w artykule źródła

⁴¹ Rozmowa z Haliną Damse w dniach 25 i 26 czerwca 2005 r.

⁴² Rozmowa z mgr farm. Mieczysławą Jodłowską z dnia 22 czerwca 2005 r.

⁴³ Rozmowa z Janiną Szczeliną w dniu 3 kwietnia 2006 r.